

MATIJA GORJAN

Jože Pahor

(nadaljevanje)

"Motiš se," je dejal Gotteničar; "najlepše kose svoje zemlje sem dokupil pred leti z denarjem tvojega očeta! Vrnil sem mu malo. Da nimam sile, je menil, in da bo zaradi varnosti tako še najbolje. Komaj bi verjel, da je mislil resno. Kar se je zgodilo njemu, se lahko tudi meni. Posoditi bi bil moral v mesto; tam bi bilo varno!"

Matija je molčal, preprosta in vendar velika misel ga je spreletela. Saj jo je že večkrat čul, a je šla mimo njega. Zdaj je zagorela s plamenom, v mozeg ga je zbolela.

"Tudi ti nisi varen!" je povzel počasi. "Povej mi, ali je še kdo varen, ki orje to zemljo, ki se ubija in vije v tlaki in ki mora pod meč? Samo oni so varni, Thurn in njemu enaki. Ali bi ne bilo mogoče drugače? Da bi že bili varni tisti, ki zdaj niso?"

Pomenljivo je pogledal svaka. "Poskušali smo, pa smo ostali na pol poti! Odsekane roke in vžgana znamenja pričajo o tem!"

"Moral bi iti do konca! Neizprosno!" je ugotovil Matija. Potipal je koso, dasi so bile vse drugje njegove misli, nato jo je zavijtel, da je zavnela. Tudi svak je pričel kositi. Veneča trava je dehtela, sonce je žgalo, pot je bil koscem po napetih licih. A misli niso dale mlademu Gorjanu miru. Gotteničar mu je moral pripovedovati o poskusih, ki so se jih bili kmetje lotili, da bi se ubranili nasilij in otresli suženjstva. Bile so zanj nove stvari, o dogovorih, sestankih, o zvezah na vse strani, o sluh in tajnih znamenjih, o varnostnih in prevarah, o žrtvah in junaštvih, da ga je grabilo kakor mrzlica.

"Zakaj si doslej o vsem tem tako molčal?" je napadel svaka. "Ali mi nisi zaupal?"

"Kako naj ti zaupam, če vidim, da hodiš po poti, ki je naši neprotna?"

"In zdaj si dočkal moje sprornjenje?" je vprašal Matija jedko.

"Pritisnilo te je tisto, kar tlači nas! Zdaj vidiš, da ne odločáš sam o sebi kot svoboden človek, da odločajo drugi!"

Matija je molčal, a nekaj ga je zaskrbelo.

"Ali nima Thurn vendar le kakih dokazov proti očetu?" je vprašal.

"Nobenih," je zagotovil Gotteničar; "tvoj oče je pričakoval, da bo mladi svet uredil veliko stvar. V ta čas je trdno verjel. Zato ga je toliko bolj zadelo, ko je zvedel, s kom se družíš v

Ljubljani. To je bil zanj najhujši udarec!"

Matija je umolknil. Kar je doživel pred nekaj meseci, je bilo že davno za njim. Bila je bridka zmota, ki se je človek v dno duše sramuje, kadar jo uvidi. Zato ni hotel več govoriti.

Le droben žarek je oživel iz temne dobe, ki je prešla, misel, da bi mogel biti Vid Kissel tisti, ki bi rešil očeta iz Thurnovih rok. Nekaj ga je priganjalo, naj bi šel čimprej k njemu. Toda zdaj, ko je dobila Topla reber drugega gospodarja, tudi on, Matija, ni bil več Montanar. Zdaj je bil le še Gorjan. Vrniti se je med brezpravne, a Vid Kissel je zrasel visoko nad njim.

Kosili so ves teden. Matija je vedel, kako težko bi ga pogrešali, zato se ni mogel odločiti, da bi odjezdil v Ljubljano. Tudi je pričakoval kake vesti iz Kočevja. Sele ko je bila košnja pod streho, je svaku povedal svojo namero.

"Vse poskusimo," je dejal Gotteničar, "da si ne bomo kdaj česa očitali! Če se ena vrata zapro, je treba odpreti sedem drugih!"

Spet se je Matija oblekel kot študent in odpotoval v Ljubljano. Bila je dvomljiva pot, a čutil je, da mora iti.

6

Ljubljana se še ni umirila. Še vedno so prihajale, četudi redkeje, čete s severa, konjiki, strelici, sulčarji v svojih pisanih oblekah, pripraga artileristi. Postajali so nekaj časa v mestu, ali boljše, okrog mesta, dvigali silovit hrup in nadlegovali vseprek, posebno ženske, ki niso bile nikjer varne pred njimi. V neznosni julijski vročini so potem spet krenili na prašne, zanemarjene ceste, proti Soči.

Matijeva prva pot je bila k Vidu. Ni ga bilo lahko najti. Iztrgal se je očetuvarstvu varstvu ter se pridružil častnikom, mladim plemiškim sinovom, ki so v Ljubljani živeli neskrbno življenje.

"Ne bova šla več skupaj v Nurnberg, drugam me mika," je povedal, ko sta si dala roke.

"Na bojišče?" je vprašal Matija.

"Da. Zadnji boj bijem z očetuvarstvom. Noče slišati, da mora plemiški sin okusiti smodnik, če hoče kaj veljati."

"In študij?"

"Naj počaka!" Vid je malomarno zamahnil z roko in pogledal Matiji v oči. "Kako pa ti? Izginil si, kakor bi se vdrl v zemljo. Kaj se je zgodilo?"

Matija je ob kratkem povedal, čemu ga išče.

"Jaz naj ti pomagam?" se je začudil Kissel. "Jaz? Thurna komaj poznam!"

"Če ti ne poznaš Thurna, ga poznajo tvoji prijatelji. Ena vaša beseda in moj oče bo spet prost!"

"Motiš se," je ugovarjal Vid.

"V tebi se motim. Nočeš, zato tako govoriš?"

"Prej bi bil prišel! Le malo časa bom še v Ljubljani," se je otreasal ministerijal.

"Največ dva dni zamudiš, če je ždiš v Kočevje. Kaj je to!"

"Bolje bi moral vedeti, kako je s stvarjo," se je branil Kissel.

"Ali ne veš dovolj? Mar ne vprije nasilstvo do neba?"

"Kočevski gospod ni mogel tega napraviti brez vsakršnega vzroka!"

"Tako? Torej tudi sodnik si? Pridružuješ se nasilniku? Ne pozabi, da sodiš očeta nekoga, ki si mu bil baže prijatelj!"

"Matija!"

"Vidim, da tvoje prijateljstvo ni bilo nikdar iskreno!"

(Dalje prihodnjé)

Naznanilo in zahvala

Glaboko potri in žalostnih src naznanjamo vsem, da je umrla naša ljubljena nepozabna soproga in mama

1900

1956

JENNIE MULLEG

rojena UDE

Zatpisnila je svoje mile oči dne 25. januarja 1956.

Pogreb se je vršil iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi v cerkev Marije Vnebovzete na Holmes Ave. ter od tam po opravljeni slovesni sv. maši zadušnici in cerkvenih obredih na Calvary pokopališče, kjer smo jo položili k večnemu počitku v naročje materi zemlji.

Blagopokojna je bila rojena v Šmihelu pri Novem mestu na Dolenjskem. Bila je članica društva Marije Vnebovzete št. 103 A.B.Z., društva sv. Jožefa št. 169 K.S.K.J. in podružnice št. 10 Slovenske ženske zveze ter Oltarnega društva cerkve Marije Vnebovzete.

V dolžnost si štejemo, da se tem potom iskreno zahvalimo vsem, ki so položili toliko vencev krasnega cvetja k njeni krsti. Ta dokaz vaše ljubezni in spoštovanja do nje nam je bil v veliki tolažbo v dneh smrti.

Zahvalo naj sprejmejo: Mr. in Mrs. Vic Vene, Mrs. Anna Kovach, Mr. in Mrs. Jerry Leskovec, Mrs. Antonia Stradlot, dr. Adolph Znidarič, Mr. in Mrs. Anton Bartol, društvo sv. Jožefa št. 169 K.S.K.J., Mr. Frank Kosten st. in družina, Mr. in Mrs. John Debevec, Mr. in Mrs. Joseph Sterle, Mr. in Mrs. John Asseg, Mr. in Mrs. Peter Knezevič, Mr. in Mrs. Mike Drenšek st., Mr. in Mrs. Frank Krajc, Mr. in Mrs. Lawrence Hrovatin, Mr. Frank Kapel, Mr. Milan Kapel, Mr. Ray Kenzig, Mr. Emil Salerno, Mr. in Mrs. Clarence Pugel, Bill Schutt in Norm Gehring, Mr. in Mrs. Martin Kozar, Mr. in Mrs. Joseph Medvešek, dramatično društvo Naša zvezda v Euclid, Ohio, Mr. John Drenik, družina Louis Tratter, Mrs. Mary Walter, Mrs. Antonia Zabukovec, Mr. in Mrs. Joseph Gorsha, Mr. in Mrs. Ludwig Kovačič, krožek št. 3 Progressivnih Slovenk, Mr. in Mrs. Louis Ogrinc in družina, Mr. Frank Decesare in Mr. Steve Popović, Mr. in Mrs. Louis Roytz, Mr. in Mrs. Louis Lozar in družina, sodelavci Chase Brass & Copper Co., Inc., George Christie, Tony Viewra, Art Bush in Charles Berends, delavci Kapel Construction Co., The Euclid Tavern Keepers Association, Walter Williams, Frank Walters, Joe Rudman, Louie Dobranič, Frank Gramc, Rudy Oberstar in Bill Johnson ter društvo Marije Vnebovzete št. 103 A.B.Z.

Dalje najlepša hvala vsem, ki so darovali za sv. maše, ki se bodo brale za mir njeni duši.

Zahvala naj bo izrečena sledečim: Podružnici št. 10 Slovenske ženske zveze, Miss Eleanore Stupar, Mr. in Mrs. F. Stupar, Mr. in Mrs. L. Snidersich, Mr. in Mrs. F. Shepec, Mr. in Mrs. C. Starman, Mr. in Mrs. J. Sabetto, Mr. in Mrs. F. Gramc, Mr. in Mrs. E. Pausic in družini, Mr. in Mrs. J. Mavko, Mrs. Josephine Onick, Mr. in Mrs. R. Benčić, Mr. J. Mavko, dr. in Mrs. C. Kreinheder, Mr. in Mrs. J. Pausel, Mr. in Mrs. T. Krajec, Mr. in Mrs. F. Pausic, Mr. in Mrs. M. Mavko, Mr. in Mrs. B. Kozely, Mr. in Mrs. E. Meyers, družinam J. Gorsha in A. Zabukovec, Mr. in Mrs. R. Troha, Mr. in Mrs. J. Asseg, Mr. in Mrs. J. Nose, Mr. in Mrs. L. Hrovatin, Mrs. A. Markovič, društvu sv. Jožefa št. 169 K.S.K.J., Mr. in Mrs. J. Alic, sodelavcem Chase Brass & Copper Co., Inc., štabu drs. Hill in Thomas, Mr. in Mrs. E. Planisek, Mr. in Mrs. F. Kosten st., Mr. in Mrs. L.

Zalujoči:

JOHN, soprog

MRS. MILDRED ZNIDARSIC in MRS. ESTHER KOSTEN, hčeri

JOHN ZNIDARSIC in RAY KOSTEN, zeta

MRS. JOSEPHINE ONICK v Clevelandu, MRS. ANNA PACHAK v Pueblo, Colo., MRS. F. FLORJANIC v Strabane, Pa., MRS. F. SAGE v N. Braddock, Pa., ter MRS. MARY ROTAR v Iron, Minn., sestrične

in več sorodnikov

V stari domovini zapuščila dva brata in tri sestre ter isto več sorodnikov

Cleveland, Ohio, dne 22. februarja 1956.

CHICAGO, ILL.
FOR BEST
RESULTS IN
ADVERTISING
CALL
DEarborn 2-3179

BUSINESS OPPORTUNITY

TAVERN and PACKAGE GOODS
Established 15 years. On N.W. side. Beautiful bar, newly decorated, full basement, heated. Ready to come in and do good profitable business. Because of other interests. Priced for quick sale.

HUmboldt 6-6446 or
ALbany 2-9285

Good chance — LAUNDROMAT
N.W. suburb. Nets \$800 month. Qualified buyers only. Best offer. See to appreciate.

CLearbrook 3-0939 or
West Chicago 1017

GROCERY - MEAT MARKET —
Living quarters. 516 Liberty
STREET, JOLIET, ILL.
Call 4649